

Eduskunta
Hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ EDUSKUNNALLE EHDOTUKSESTA EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVIKSI JULKISEN SEKTORIN ELINTEN VERKKOSIVUSTOJEN SAAVUTETTAVUUDESTA (SAAVUTETTAVUUSDIREKTIIVI)

KUUROJEN LIITON ASiantuntijalausunto

Kuurojen Liitto ry kiittää mahdollisuudesta esittää näkemyksensä ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

YLEISTÄ

Esteettömät ja saavutettavat verkkopalvelut ovat yksi digitalisoituneen yhteiskunnan toteuttamisen peruserä. Hyvillä verkkopalveluilla voidaan osaltaan varmistaa kansalaisten yhdenvertainen mahdollisuus toimia digitaalisessa yhteiskunnassa.

Verkkopalveluiden esteettömyyttä arvioitaessa tulee huomioida viittomakieltä käyttävät ihmiset. Verkkosivujen tulee olla esteettömiä kielellisesti, mutta useinkaan pelkän selkokielen käyttö ei palvele riittävässä määrin viittomakieltä käyttävää. Viittomakielisen yhteisön osalta tulee huomioida, että puhuttujen kielten kirjoitetut muodot ovat toissijaista palvelua. Yleensä viittomakieltä käyttävälle kirjoitettu kieli (Suomessa kirjoitettu suomi tai ruotsi) on parhaimmillaankin toisen kielen asemassa, ei äidinkieli. Viittomakielisen informaation tuottaminen verkkosivustoille tapahtuu tuottamalla informaatio verkkovideoina tai kuvayhteyksin, jos kyseessä on suora reaaliaikainen vuorovaikutustilanne verkossa.

Julkisen sektorin tulee palvella viittomakielistä yhteisöä verkkosivuillaan niin, että olennainen osa sivuista on saatavilla kansallisilla viittomakielillä, ja nämä viittomakieliset osuudet tai polut niihin ovat helposti löydettävissä verkkosivuston yläkulmasta osana sivuston kielivalikoimaa.

SUOMEN LAINSÄÄDÄNNÖN JA YK:N SOPIMUKSEN VELVOITTAUUS

Suomen perustuslain § 17.3 mainitsee saamen, romanin ja viittomakielen tavalla, jonka voi tulkita tarkoittavan, että näitä kolmea kieltä tulee kohdella mahdollisimman yhdenvertaisesti. Lisäksi kansalaisuuslain § 13.1 mainitsee Suomen molemmat viittomakielet, suomalaisen ja suomenruotsalaisen viittomakielen. Viittomakielilaki (359/2015) vahvistaa suomalaisen ja suomenruotsalaisen viittomakielten asemaa lainsäädännössä, vahvistaa viittomakielisten yhteisöjen oikeudet omaan kieleensä ja kulttuuriinsa sekä **velvoittaa julkista valtaa huomioimaan** nämä kieli- ja kulttuuriryhmät kaikessa toiminnassaan. Tämän erityisen säätelyn lisäksi tiedonsaantia koskevan perusoikeuden toteutuminen edellyttää, että viestintäpalvelut ovat esteettömiä kaikille.

YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva sopimus on parhaillaan Suomessa ratifioitavana ja siinä viittomakielet nostetaan nimenomaisesti esille viidessä eri artiklassa. Esimerkiksi artikla 21 nostaa esille vapauden etsiä, vastaanottaa ja välittää tietoja ja ajatuksia yhdenvertaisesti muiden kanssa ja artikla 30 oikeuden ”erityisen kulttuuri- ja kieli-identiteettinsä, kuten viittomakielten ja kuurojen kulttuurin, tunnustamiseen ja tukeen”.

LOPUKSI

Julkisen sektorin tulee verkkosivuja suunnitellessaan tai päivittäessään osallistaa loppukäyttäjät ja heitä edustavat järjestöt esteettömyyden arviointiin. Tämä osallistamiseen liittyvä velvoite sisältyy YK:n vammaisten ihmisten oikeuksia koskevaan yleissopimukseen. Sen mukaan vammaisia henkilöitä koskevissa päätöksenteon prosesseissa sopimuspuolten tulee neuvotella tiivisti vammaisten henkilöiden kanssa ja osallistaa heidät aktiivisesti. Vain siten voidaan saada aikaan todellisia kustannussäästöjä sekä todellista esteettömyyttä.

Esteettömyysnäkökulmat tulee siis ottaa huomioon riittävän ajoissa sivustojen ja palvelujen suunnitteluvaiheessa. Viittomakielisen informaation välittämisen näkökulmasta se tarkoittaa sitä, että mm. verkkovideoiden esittäminen ja kuvayhteydet ovat mahdollisia eikä niille ole sivuston tai palvelun rakenteessa ja järjestelmissä esteitä. Jälkikäteen korjaten kustannukset tavallisimmin nousevat eikä kaikkia esteettömyystoimia voida välttämättä toteuttaa.

Viittomakielisen sisällön lisäämisestä julkisen sektorin verkkosivuille on Suomessa hyviä kokemuksia (esimerkiksi suomi.fi, Kela, Vaasan kaupunki, helsinginseutu.fi). Erittäin hyvänä esimerkkinä viittomakielisen tiedon välittämisestä verkossa on kansainvälisen saavutettavuuspalkinnon saanut Kuurojen Liiton toteuttama ja ylläpitämä Viittomakielinen kirjasto (e-kirjasto: www.viittomakielinenkirjasto.fi). Nämä hyvät käytännöt toimivat esimerkkeinä julkisen palvelun verkkosivustojen esteettömyyttä sen periaatteita rakennettaessa.

Markku Jokinen
toiminnanjohtaja
Kuurojen Liitto ry